

Vereniging **Afvalbedrijven**

jaarbericht

2019

4

Onverminderde
**focus op kwaliteit
recyclingstromen**

6

Sectoralternatief
voor **importheffing**
levert wel **CO₂-reductie**

8

Risico's voor mens en
milieu **bepalend** voor
indicatie zorgstof

10

Recycling als
uitgangspunt bij
ontwerp, productie
en **aanschaf**

colofon

Het Jaarbericht 2019 besteedt aandacht aan enkele
highlights van het afgelopen jaar.

Tekst en redactie:
Vereniging Afvalbedrijven, Daniëlle van Vleuten

Vormgeving:
ontwerpburo suggestie & illusie

juni 2020

Vereniging Afvalbedrijven
Postbus 2184
5202 CD 's-Hertogenbosch
t. 073-627 94 44
e. info@verenigingafvalbedrijven.nl
www.verenigingafvalbedrijven.nl
www.wastematters.eu

12

Veiligheid en
gezondheid vragen
continu aandacht

Vereniging Afvalbedrijven
Partner in de circulaire economie

Onze branche **werkt veilig en gezond** door

Terwijl we druk waren met de gevolgen van het PFAS-beleid, onze borst nat maakten om het overleg met de overheid te hervatten over afschaffen van de importbelasting en ons alternatieve plan voor CO₂-reductie, voorbereidingen troffen voor de 14e Landelijke Compostdag en ons bogen over de impact van een CO₂-heffing op onze sector, werden we eind februari geconfronteerd met de uitbraak van het coronavirus in Nederland. Al snel was de ernst van de zaak duidelijk. Samen met onze leden pakten we onze verantwoordelijkheid. We troffen maatregelen om het werk te kunnen continueren en om besmetting met en verspreiding van het coronavirus zo veel mogelijk te beperken.

Het is essentieel dat het werk in onze sector altijd door kan gaan. Afval moet worden ingezameld en verwerkt. Sorteer-, recycle- en rioleringsactiviteiten kunnen niet stil worden gelegd. Onze branche draagt bij aan het draaiend houden van de samenleving. De overheid heeft onze sector dan ook meteen aangewe-

zen als 'vitale sector'. Leden en bureaumedewerkers hebben er alles aan gedaan om voor elkaar te krijgen dat het werk door kon gaan. Wekelijks is afgestemd en zijn hick-ups besproken. Vaak was ook overleg met de overheid nodig. Om maatregelen te treffen die de continuïteit van het werk, en veiligheid en gezondheid van medewerkers en anderen konden garanderen.

Ik ben trots op alle mannen en vrouwen die zijn blijven werken in deze moeilijke tijd. Onze straten zijn netjes gebleven en het afval is opgehaald en omgezet in nieuwe grondstoffen en energie. We vonden het belangrijk om dat aan iedereen te laten zien en hebben op tv en radio, tijdens de zendtijd die de Ster ons bood, onze waardering geuit en alle medewerkers in de branche een hart onder de riem gestoken. Ik vind het fantastisch dat we er met elkaar voor hebben gezorgd dat de branche goed kan blijven functioneren in de anderhalvemetersamenleving. De manier waarop we dat doen, hebben we vorige maand in een protocol vastgelegd. Dat hebben we gezamenlijk gedaan, als werk-

nemers-, werkgevers- en branche-organisaties. Samen zorgen we ervoor dat we veilig en gezond blijven werken.

Terugblikken op 2019 voelt nu een beetje vreemd. Maar wij blijven ons inzetten voor de transitie naar de circulaire economie en daarvoor zijn we, ook in coronatijd, actief op allerlei dossiers. In dit jaarbericht stippen we enkele aan waar we vorig jaar druk mee waren.

Boris van der Ham
Voorzitter Vereniging
Afvalbedrijven

Onverminderde **focus** op **kwaliteit** **recycling-** **stromen**

De VA blijft aandacht vragen voor kwaliteit van gescheiden ingezamelde afvalstromen. Kwaliteit is nodig om de ingezamelde stromen te kunnen recycleren en benutten voor het maken van hoogwaardige producten. Afname van kwaliteit zit de transitie naar een circulaire economie in de weg. In 2019 stelt de VA samen met Rijkswaterstaat en de NVRD een plan op om de kwaliteit van gft te verhogen en meer gft uit het restafval te halen. Met het plan wordt ook meer aandacht gevraagd voor het belang van schone recyclingstromen.

Uit onderzoek van Rijkswaterstaat (RWS) wordt duidelijk dat gft-inzameling en -verwerking gevoelig is voor verontreiniging. Daarom wordt gft binnen het overheidsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstof) - huishoudelijk afval aangewezen als een van de prioritaire stromen. Het 'aanvalsplan' dat RWS, VA en NVRD in de zomer presenteren, richt zich op meer en schoner gft. Ongeveer een derde van het restafval bestaat nog uit gft. Dit zijn vooral voedselresten en keukenafval.

Aanvalsplan meer en schoner gft

Een van de activiteiten uit het aanvalsplan, dat meerdere acties en projecten kent, is de organisatie van een congres voor alle partners in de gft-keten. Tijdens het congres, dat in november 2019 in Utrecht plaatsvindt, ligt de focus op het belang van een goede kwaliteit gft als grondstof voor het eindproduct compost en op welke manier we daaraan gezamenlijk kunnen werken. In een speciaal voor het congres gemaakte [vlog](#) wordt de

weg van gft naar compost duidelijk gemaakt. De VA presenteert de resultaten van de sorteeraanlyse van ingezameld gft. Die laat zien dat gft steeds meer verontreinigd raakt, waardoor gft-bedrijven minder compost of groen gas kunnen produceren. Dit maakt eens te meer duidelijk dat de kwaliteit van gft blijvend aandacht nodig heeft. Een van de andere acties uit het aanvalsplan is het opstellen van een landelijke uniforme wel/nietlijst voor gft, die in de eerste helft van 2020 het licht moet zien.

Ketensamenwerking
voor **meer**
en **schoner gft**

Kwaliteit van andere stromen

De afnemende kwaliteit speelt niet alleen bij gft. Ook bij gescheiden ingezameld textiel, plastic, glas en papier neemt de verontreiniging toe. Uit onderzoek blijkt dat de focus op de reductie van restafval hier debet aan is. De VA vraagt al lang aandacht voor het belang van schone recyclingstromen. Afvalscheiding loont namelijk alleen wanneer het ingezamelde materiaal daadwerkelijk wordt hergebruikt, wat

bij recyclingstromen van slechte kwaliteit lastig of onmogelijk is. De materialen kunnen dan moeilijk concurreren met primaire grondstoffen. Voor het in de keten houden van materialen en

voor de afzet van hoogwaardige producten, is de kwaliteit van de ingezamelde stromen cruciaal. In een serie artikelen maakt de VA duidelijk waar het misgaat en hoe het beter kan.

Lees ook:

- [Aanvalsplan moet kwaliteit gft verbeteren](#)
- [Geslaagd congres over kwaliteit gft](#)
- [Steeds meer vervuiling tussen het gft](#)
- [Oudpapierketen schroeft kwaliteitseisen op \(laatste artikel serie, met links naar voorgaande afleveringen\)](#)

Sectoralternatief voor importheffing levert wel CO₂-reductie

Vlak voor de zomer van 2019 wordt de sector verrast met de introductie van een importheffing op buitenlands restafval. De VA maakt zich sterk om deze maatregel van tafel te krijgen en komt met een alternatief plan om de CO₂-reductie te realiseren die met de belastingmaatregel wordt beoogd.

In het Belastingplan 2020 neemt de overheid een belastingheffing op voor het verwerken van restafval uit het buitenland. Met de maatregel wil de regering invulling geven aan het Urgenda-vonnis. Volgens dat vonnis moet Nederland de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met zeker een kwart terugdringen ten opzichte van 1990. De VA is onaangenaam verrast door de onverwachte maatregel en is ervan overtuigd dat deze geen emissiereductie oplevert.

Slecht voor klimaat, milieu en economie

De VA laat PwC onderzoek doen naar de effecten van de heffing. Het onderzoek maakt duidelijk dat de belastingmaatregel zowel financieel-economische als milieu-hygiënische nadelen heeft. Het leidt tot investeringsonzekerheid,

waardoor innovatie en verduurzaming onder druk komen te staan. Productie van duurzame energie in Nederland neemt af en in het buitenland wordt meer gestort, waardoor dus juist extra broeikasgassen vrijkomen. De heffing maakt recycling indirect duurder en leidt tot verstoring van de Europese markt. In plaats van een CO₂-reductie en aanpak van de klimaatverandering, heeft de maatregel dus een negatieve impact op de transitie naar de circulaire economie.

Berekening te rooskleurig

Volgens de overheid bespaart een importbelasting 0,2 megaton CO₂-uitstoot in 2020. Uit het onderzoek van PwC blijkt dat dit bij lange na niet wordt gehaald. De CO₂-winst is vrijwel nihil. De VA probeert de overheid er op alle mogelijke

Sectorpakket met groene innovaties
garandeert **een besparing van 0,1 megaton CO₂-uitstoot**

manieren van te overtuigen dat een importheffing alleen maar verliezers kent. Ze maakt dat ook duidelijk tijdens een hoorzitting in de Tweede Kamer op 1 oktober, maar de overheid houdt voet bij stuk. Na lang aandringen maakt het kabinet bekend hoe ze de 0,2 megaton CO₂-reductie heeft berekend. Deze berekening houdt niet op de juiste manier rekening met de nadelen van de energieproductie, die met fossiele brandstoffen moet worden opgewekt vanwege het wegvallen

van de duurzame-energieproductie door afvalenergiecentrales.

Alternatief plan van de sector

De sector komt met een alternatief plan dat wel tot een CO₂-reductie zal leiden. Het pakket van maatregelen met groene innovaties garandeert in 2020 een besparing van 0,1 megaton CO₂-uitstoot. Helaas blijkt er te weinig tijd te zijn om het plan van de VA te kunnen beoordelen, waardoor de Tweede en vervolgens

Lees ook:

- [Al onze berichten over de importbelasting](#)

Eerste Kamer instemmen met het Belastingplan 2020. De importheffing is per 1 januari 2020 een feit. Het kabinet zegt tijdens de behandeling in de Eerste Kamer eind 2019 toe dat de gesprekken met de VA over het alternatieve plan van de sector in 2020 worden hervat.

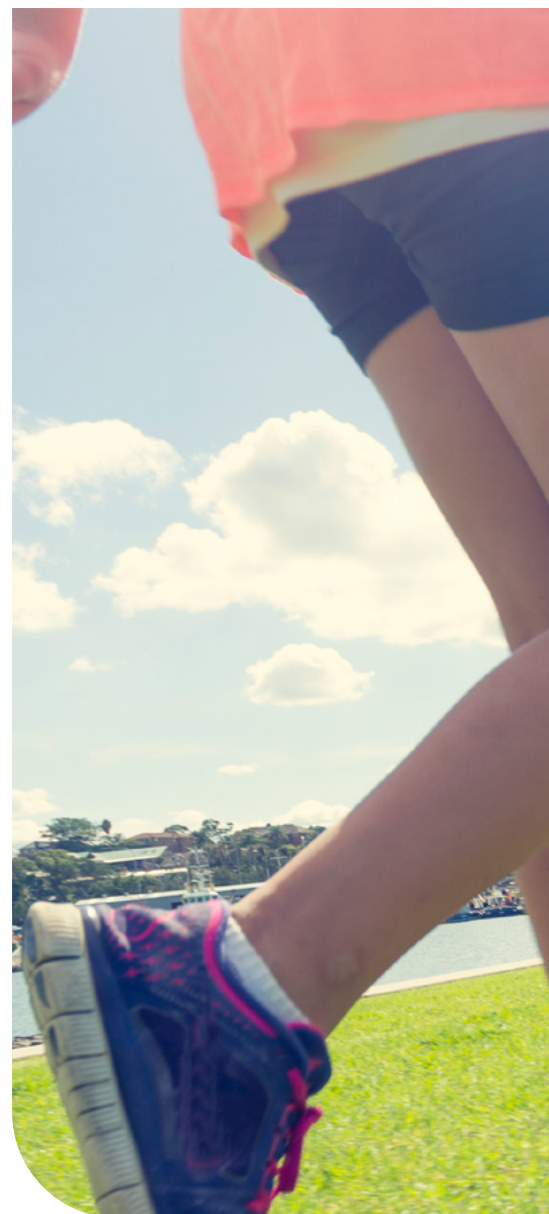

Risico's voor mens en milieu bepalend voor indicatie zorgstof

De VA staat volledig achter het streven om het gebruik van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) uit te bannen als deze een risico opleveren voor de volksgezondheid en het milieu. Regelgeving moet recycling echter niet onnodig in de weg staan. Wij zijn van mening dat bij het ontwikkelen van beleid steeds gekeken moet worden naar de daadwerkelijk risico's van ZZS voor mens en milieu.

Er bestaan stoffen die we niet meer in de consumptie- en productieketen willen hebben. Die worden zorgvuldig en milieuhygiënisch verwerkt in afvalenergiecentrales of opgeborgen in stortplaatsen. Regelgeving voor de circulaire economie en regels voor gevaarlijke stoffen kunnen elkaar echter in de weg staan. Aan de ene kant stelt de overheid hoge recyclingdoelen, aan de andere kant krijgen steeds meer stoffen het predicaat 'zeer zorgwekkend'. Deze stoffen zijn ook aanwezig in

producten die voor recycling in aanmerking komen. De VA pleit voor een juiste balans tussen het verantwoord recyclen en verwerken van afval en het voorkomen van verspreiding van schadelijke stoffen en emissies in het milieu. Als het gaat om het bepalen of recycling van zorgstoffen verantwoord is, maken wij ons sterk voor een zogeheten risicobenadering. Bij zo'n benadering wordt niet enkel gekeken naar de eigenschappen van de stof, maar zijn de risico's voor mens en milieu leidend.

Europese database voor ZZS

Voortvloeiend uit de koppeling tussen Europese Verordening REACH (registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen) en de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen, start de Europese Commissie in 2019 met het opzetten van een database voor zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in producten en productonderdelen. De database wordt gevuld door producenten en moet begin 2021 beschikbaar zijn. Doel is met

Bij het ontwikkelen van beleid moet steeds gekeken worden naar de daadwerkelijke risico's van ZZS voor mens, dier en milieu

goede en toegankelijke informatie over ZZS de recycling te verbeteren. De gegevens in de database zeggen echter nog niet veel over de concentratie ZZS in de ingekomen en verwerkte afvalstromen. De database gaat over producten die nu worden gemaakt en geeft dus geen informatie over oudere producten die wel bij recyclingstromen terechtkomen. Verder geeft de database informatie op productniveau, terwijl recyclingstromen doorgaans bestaan uit een mix aan materialen. Hoewel het goed is om

informatie over ZZS beschikbaar te maken, is nog wel een vertaalslag nodig voordat de informatie uit de database daadwerkelijk bruikbaar is voor recyclers. De sector is van mening dat de verantwoordelijkheid voor het signaleren van ZZS in de recyclingstromen niet bij de sector neergelegd kan worden.

Commissie ZZS opgericht

Afvalbedrijven worden op verschillende manieren geconfronteerd met (het ontbreken van) beleid voor

ZZS. De VA richt daarom eind 2019 specifiek voor de ZZS-problematiek een eigen commissie op. De commissie buigt zich over de knelpunten met ZZS, beoordeelt welke beleidsmaatregelen gewenst zijn en bepaalt de positie van de sector over ZZS. Alle gremia van de VA zijn vertegenwoordigd in de commissie, omdat vrijwel alle type bedrijven te maken hebben met ZZS.

Recycling uitgangspunt bij ontwerp, productie en aanschaf

Recycling is belangrijk voor de transitie naar de circulaire economie en de strijd tegen de klimaatverandering. Als een van de eerste partijen sluit de VA zich begin 2019 aan bij de Global Recycling Foundation en neemt actief deel aan de Global Recycling Day 2019.

De Global Recycling Foundation (GRF) is in oktober 2018 opgericht om wereldwijd recycling te stimuleren en promoten. De VA steunt de GRF, omdat ze wil bijdragen aan de wereldwijde omslag van grootschalig storten naar recycleren van afvalstoffen. We hopen dat vele organisaties ons voorbeeld volgen en zich ook aansluiten bij GRF, zodat we hier internationaal gezamenlijk aan kunnen werken.

Scoren voor RecyclingGoals

Een belangrijke activiteit van de GRF om recycling te promoten, is de organisatie van de Global Recycling Day, die elk jaar op 18 maart plaatsvindt. Thema van de dag in 2019 is 'RecyclingGoals'. Het belangrijkste doel is dat iedereen de doelen om meer te recycleren inziet. Om met name jongeren te bereiken, wordt de actie gelinkt aan voetbal. VA-voorzitter Boris van der Ham vraagt in aanloop naar de Global Recycling Day in een film

aandacht voor het belang van meer recycleren door letterlijk 'te scoren' tegen afval. Hij roept iedereen op de uitdaging aan te gaan en een film te maken met dezelfde oproep.

Recycling als uitgangspunt

Voor de transitie naar de circulaire economie moet in de visie van de VA recycling uitgangspunt zijn bij ontwerp, productie en aanschaf van producten. Er worden te vaak producten gemaakt die niet te recycleren zijn. Tijdens de Global Recycling Day 2019 vestigt Boris van der Ham de aandacht hierop. Hij pleit ook voor minder gebruik van plastic. Als plastic wordt gebruikt, moet het uitgangspunt zijn dat het gerecycled kan worden. De VA ondertekent daarom ook het Plastic Pact, dat rijksoverheid en tientallen bedrijven en organisaties in februari 2019 met elkaar sluiten. In 2025 moet 20 procent minder plastic verpakkingsmateriaal worden geproduceerd en moet het overige plastic beter worden

hergebruikt en gerecycled om er nieuwe hoogwaardige producten van te maken.

Hoe afval te scheiden

Ander aandachtspunt dat de VA tijdens de Global Recycling Day 2019 naar voren brengt, is dat niet altijd duidelijk is welk afval bij welke afvalstroom hoort.

Onderzoek bij consumenten in opdracht van de VA laat zien dat hierover veel verwarring bestaat. De VA heeft hier begrip voor en roept rijksoverheid en gemeenten

op om betere informatie te geven over afvalscheiding. Ook zijn er in de visie van de VA te veel verschillende manieren van inzameling van huishoudelijk afval. Meer duidelijk-

heid en eenduidigheid zorgt voor een goede kwaliteit van de gescheiden afvalstromen, wat recycling gemakkelijker maakt en bijdraagt aan de circulaire economie.

Lees ook:

- [Nederlandse en Zweedse recyclingsector steunen Global Recycling Foundation](#)
- [Boris van der Ham soort in de recycling goals challenge](#)
- [Recycling moet uitgangspunt worden bij ontwerp en aanschaf producten](#)
- [Vereniging Afvalbedrijven tekent Plastic Pact](#)
- [Nederlanders onderschatten de waarde van wat ze weggooien](#)

Als **plastic** wordt gebruikt, moet het **uitgangspunt** zijn dat het **gerecycled kan worden**

Veiligheid en gezondheid vragen **continu aandacht**

Ook in 2019 maakt de sector werk van brandpreventie. Vanuit alle partijen in de keten klinkt de roep om een landelijke en gezamenlijke aanpak van afvalbranden. De afvalbranche helpt eikenprocessierupsen opruimen, en de VA en haar leden doen mee aan de tweede Week van de Veiligheid.

Op basis van protocollen uit de branche en van verzekeraars, ontwikkelen de VA-leden in 2019 een lijst met maatregelen die het ontstaan van branden zo veel mogelijk moeten voorkomen. Met de maatregelenlijst in de hand beoordelen de bedrijven hoe het er op hun eigen locaties voor staat. Deze zelfinspectieronde wordt gevolgd door een aantal audits bij collega-bedrijven. Op basis van de resultaten krijgen de bedrijven zicht op waar kansen liggen om de brandveiligheid verder te verbeteren. Door best practices met elkaar te delen, leren bedrijven van elkaar en brengen ze het brandveiligheidsniveau van de sector een stap verder.

Ketensamenwerking

Brandpreventie vraagt inzet van alle betrokken partijen in de keten. Afvalbranden ontstaan bij afvalbedrijven, maar de oorzaak ligt vaak eerder in de keten. Tijdens een bijeenkomst in september 2019 nemen ketenpartners het initiatief om een landelijke taskforce voor de aanpak van afvalbranden op te richten. De taskforce wordt gevormd door de Provincie Noord-Brabant en afvalbrancheorganisaties.

**Afdanken van
(kleine) elektrische
apparaten in de
juiste bak voorkomt
afvalbranden**

Batterijen vaak oorzaak branden

Een belangrijk oorzaak voor het ontstaan van branden zijn lithium-ion-batterijen in het afval. De batterijen kunnen in brand vliegen en soms zelfs ontploffen. Dat gebeurt als ze beschadigd raken - door shovels en andere machines -, maar soms ook spontaan. De relatief nieuwe lithium-ion-batterijen worden gebruikt in vele apparaten. Tijdens de Nationale Recycleweek van 14 tot 21 oktober, een week die de recycling van e-waste een boost moet geven, vraagt de VA aandacht voor het belang van het afdanken van (kleine) elektrische appa-

raten in de juiste bak. Daarmee worden afvalbranden voorkomen. Gescheiden inleveren van de batterijen is de beste oplossing.

Week van de Veiligheid

De VA en haar leden nemen in 2019 deel aan de tweede branchebrede Week van de Veiligheid, die de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche elk jaar in de eerste week van juni organiseert. Bedrijven in het hele land organiseren verschillende activiteiten. Het is voor veel van de bedrijven een moment om intern nog eens extra aandacht voor veiligheid en gezondheid te vragen, maar ook inhuurkrachten, leveranciers en

bezoekers worden bereikt met de acties. De VA maakt tijdens de Week van de Veiligheid bekend de jaarlijkse ongevallenenquête te verbreden, door deze vanaf 2019 samen met de NVRD uit te voeren. Hierdoor ontstaat een duidelijker beeld van het aantal en de aard van ongevallen die zijn voorgevallen bij de verwerking, recycling én inzameling van afval in Nederland.

Opruimen eikenprocessierupsen

In het voorjaar van 2019 wordt Nederland geplaagd door eikenprocessierupsen. De sector is bereid om mee te helpen bij het

Sector biedt AEB Amsterdam helpende hand

Om de veiligheid van zijn medewerkers te kunnen borgen, ziet AEB Amsterdam zich in de zomer van 2019 genoodzaakt vier van de zes verbrandingslijnen te sluiten. De VA en haar leden bieden de helpende hand. Er wordt bij verschillende bedrijven tijdelijke buffercapaciteit gecreëerd voor het bedrijfsafval en het slib dat AEB niet kan verwerken. Bij enkele AEC's wordt capaciteit vrijgemaakt, door import van afval, voornamelijk uit het Verenigd Koninkrijk, tijdelijk te beperken. Ze laten hun klanten weten, vanwege de situatie bij AEB Amsterdam, de prioriteit te leggen bij de Nederlandse markt. Op enig ogenblik dreigt ook de inzameling van afval te stagneren. Het betreft niet alleen huishoudelijk afval uit Amsterdam en omgeving, maar ook afval van kantoren, winkels, horeca en andere bedrijven uit de rest van het land. Dankzij een goede samenwerking en forse inspanningen van zowel inzamel- als verwerkingsbedrijven, en met grote inzet van de hele keten, is dit voorkomen.

opruimen van de rupsen, maar let daarbij op de veiligheid van medewerkers en omwonenden. Verspreiding van de haren van eikenprocessierupsen via de lucht moet worden voorkomen, omdat deze brandharen serieuze gezondheidsproblemen met zich meebrengen. De rupsen moeten daarom goed worden verpakt. Samen met de overheid en groenbedrijven vindt de VA daar een oplossing voor. Er wordt een protocol opgesteld voor het veilig opslaan, transporteren en verwerken van de rupsen. Voor de lange termijn werken de partijen aan een structurele oplossing.

Lees ook:

- [Vervolg aanpak brandpreventie: zelfinspecties en audits](#)
- [Roep om landelijke taskforce voor aanpak afvalbranden](#)
- [Elektrisch apparaat in de goede bak voorkomt brand](#)
- [Extra aandacht voor veiligheid en gezondheid](#)
- [Meer zicht op ongevallen in sector door samenwerking VA en NVRD](#)

